

ศีลธรรมของผู้ปกครอง

โดย พระยาสุนทรพิพิธ

ในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ได้สอนถึงทศพิธราชธรรม ราชสังคหวัตถุ และจักรวรรดิ-
วัตร ว่าเป็นข้อธรรมที่พระมหากษัตริย์พึงมีพึงประพฤติปฏิบัติเป็นราชจริยานวัตร เพราะพระมหากษัตริย์
ซึ่งทรงสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น หากขาดเสียซึ่งธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองพระราชฤทธิแล้ว ก็ไม่มี
สิ่งใดที่จะเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งพระองค์ไว้ได้ อันเป็นช่องทางให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นได้ง่าย ทั้ง
แก่บ้านเมืองประชาชนและพระองค์เอง โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นเมืองนับถือพุทธศาสนามาแต่
โบราณกาล พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นองค์ศาสนูปถัมภกอยู่แล้ว ดังนั้นพระมหากษัตริย์
ไทยทุกพระองค์จึงได้ทรงถือปฏิบัติตามข้อธรรมทั้ง ๘ หมวดดังกล่าว โดยเคร่งครัดตลอดมาเป็นราช
ประเพณี

อย่างไรก็ดี เมื่อได้พิจารณาข้อธรรมทั้ง ๘ หมวดนั้นแล้ว ก็ย่อมจะเป็นที่ยอมรับกันว่าข้อธรรม
นั้นแม้จะบ่งว่าเป็นธรรมปฏิบัติสำหรับพระมหากษัตริย์ผู้ทรงสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็ตาม แต่โดยเนื้อหา
แห่งพระธรรมย่อมจะนำไปใช้ได้แก่บุคคลผู้มีหน้าที่ในการ “ปกครอง” ทั่ว ๆ ไป เพราะการปกครอง
ไม่ว่าจะเป็นระบอบใด ๆ ย่อมมีจุดหมายอย่างยอดเยี่ยมอยู่ที่ความเป็นธรรมด้วยกันทั้งสิ้น ด้วย “ธรรม” เป็น
ยอดบัจจัยแห่งความสงบ ความผาสุก และความเจริญในสิ่งในประการทั้งปวง ฉะนั้นการปกครองใด
และผู้ปกครองใดขาดเสียซึ่งธรรม การณ์ย่อมอาจกลายเป็นระบบทรราช ปกครองโดยทรราชได้ง่าย

เมื่อระลึกถึงข้อธรรมอันมีคุณประเสริฐแก่ชีวิตเป็นยอดยิ่งดังกล่าวมาแล้ว และด้วยความรู้สึกที่ว่า
ปัจจุบันนี้จะพากันล้มเสียซึ่งธรรมทั้ง ๘ หมวดนี้ คล้ายกับว่าในระบบประชาธิปไตยนั้น หากต้องใช้และ
ต้องมีธรรมเช่นกล่าวไม่ และในทางการศึกษาก็เกือบจะหาเอกสารที่รวบรวมเป็นหมวดหมู่ไว้ไม่ได้ อีก
ทั้งธรรมทั้ง ๘ หมวดนี้ เมื่อพิจารณาโดยสุขุมแล้วจะเห็นว่า เป็นวิชาปกครองส่วนหนึ่งซึ่งยังใช้ได้ดี
มีทั้งแก่รัฐประศาสนศาสตร์ มนุษย์สัมพันธ์ และจิตวิทยา รวมอยู่ด้วยอย่างน่าศึกษาทีเดียว ฉะนั้นด้วย
ความรู้สึกที่ว่า “ไม่ว่าการปกครองระบอบใด ๆ ต้องอาศัยธรรมเป็นหลัก” และ “ผู้ปกครองทุกรัฐทุ
ทุกชั้นต้องมีธรรมเป็นเครื่องครองใจ” ดังนี้ จึงได้นำข้อธรรมทั้ง ๘ หมวดมาลงพิมพ์ไว้ เพื่อความ
สะดวกแก่ท่านผู้ประสงค์จะทราบสืบไป.

ทศพิธราชธรรม 10 ประการ

1. ทาน คือการให้ ได้แก่การที่พระราชทานเป็นกำหนดเฉพาะบุคคล เป็นการให้เพื่อบูชา หรือเพื่อสงเคราะห์
2. ศีล ได้แก่การรักษาอารยบท การดำรงกาย วาจา ใจ ให้สะอาดตั้งงาม
3. บริจาค ได้แก่การให้ เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ เป็นการส่งสิ่งทองแหวน ออกให้ เพื่อข่มความโลภ ความตระหนี่แห่งตน
4. อาชวะ ได้แก่ความมีอริยาคัยข้อตรง ตั้งอยู่ในสุจริตธรรม ไถ่จากมารยาธดาโดย
5. มัทวะ ได้แก่ความมีอริยาคัยอันงามละมุนละไม อ่อนโยน รับผิดชอบต่อคกเคื่อน
6. ตปะ ได้แก่ความมีบำเพ็ญเพียร เหาชนะบาปกรรม ทำลายขจัดความชั่วร้าย
7. อโกธะ ได้แก่การไม่โกรธโกรชโดยใช้วิสัย ความไม่โกรธกำจัดโทษกิจการให้เบาบาง โดยปรารถนาความไม่มีภัยไม่มีเวรในสรรพสัตว์
8. อวิหิงสา ได้แก่ความไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ปรารถนาให้สัตว์พนเลี้ยงซึ่งความทุกข์ และสิ่งไม่ปรารถนาทั้งปวง
9. ขันติ ได้แก่ความขตกถันทนทานต่อก้าตังกิเลสและทุกข์ มิให้เป็นอันขาดแก่กรรมปฏิบัติ
10. อวิโรธนะ ได้แก่การไม่มีผิดจากความเที่ยงตรง โดยดำรงอยู่เสมอในยุติธรรม ไม่ประพฤติให้ล่วงละเมิดยุติธรรม

จักรวรรดิวัตร 12 ประการ

1. การตั้งสอนคกเคื่อนพระราชบุตร บุตรี พระสนมกำนัล นางใน (ครอบครัว) ให้ตั้งอยู่ในกุศลสมาทาน (ถือศีลทำบุญ) และพระราชทานเงินทอง เสื้อผ้า ยศฐานันดรตามควร ทั้งทรงคุ้มครองบ้องกัณธ์บรรพอินทรายแก่เขาเหล่านั้น

อนึ่ง สำหรับพวกพลกาย เสนาอำมาตย์ราชเสวก คือข้าราชการน้อยใหญ่ทั้งหลายนั้น
ก็ควรทรงอนุเคราะห์ พระราชทานลาภยศ ตามคุณงามความดี และตำแหน่งหน้าที่เช่นเดียวกัน
กับทนายเถียงและรางวัลให้เป็นไปตามกำหนดเวลา

2. การผูกสัมพันธ์และแสดงไมตรีกับประเทศน้อยใหญ่ ด้วยการให้ปันสิ่งของมีค่า
พาหนะ ข้างม้า และแกว่งแหว่งเงินทองเป็นมรดกบรรณาการ

3. การพระราชทานยานพาหนะอันควรแก่อิสริยยศ แก่พระราชวงศ์านุวงศ์ อัน
จะทำให้เกิดความชื่นบานโสมนัส และพึงใจในพระราชอิสริยยศ

4. การเกื้อหนุนแก่กฤหัตถ์พราหมณ์ ด้วยเครื่องพรตและไทยธรรม มีข้าวน้ำ ผ้า
นุ่งห่ม เป็นต้น และอนุเคราะห์กฤหัตถ์ชน ด้วยพระราชทานพืชข้าวปลูก แอกไถ และโค
กระบือ เครื่องอุทิศให้แก่กรรมา เป็นต้น

5. การทรงอนุเคราะห์แก่ประชาชนชนวนิกมชนบทเหมือนอย่างนั้น (ข้อ 4) ให้
เลี้ยงชีพเป็นสุขตามวิถี

6. การทรงสั่งการระดมณะพราหมณาจารย์ ผู้ดำรงในสามัญคุณ พรหมัญคุณ
ขจัดบาปให้ระงับและลดหย่อนเสียจากสันดานด้วยพระราชทานสมณะบริวาร พราหมณะบริวาร
เกื้อหนุนแก่ธรรมปฏิบัติ

7. การทรงจัดให้สัตว์เนื้อและนกสันความระดุ้งหวาดเสียว เทียวไปมาโดยผาสุก
ดำรงอยู่ ด้วยการพระราชทานอภัย ห้ามไม่ให้ใครเบียดเบียนกระทำอันตราย

8. การห้ามไม่ให้ชนทั้งหลายกระทำบาปกรรม ความไม่เป็นธรรม ชักนำให้ตั้งอยู่
โดยทางธรรม

9. ชนใดขัดสนไม่มีทรัพย์พอจะเลี้ยงชีพโดยสัมมาอาชีพจะได้ ถ้พระราชทานพระราช-
ทรัพย์เจือจานให้เลี้ยงชีพ ไม่ต้องแสวงหาโดยทางทุจริต

10. การเสด็จเยี่ยมเยียนเข้าใกล้สมณะพราหมณาจารย์ ผู้สถิตในสามัญคุณ
พรหมัญคุณ ครัดตามถึงบาปกุศล อกุศล ให้ทราบประจักษ์ชัด

11. การทรงตั้งวิรัต ห้ามจิตไม่ให้เกิดชกรรม วาละคำอุษณา ในอคมนัยสถาน
(ที่ไม่ควร)

12. การทรงประหารวิตรมโตภเจตนา ห้ามจิตไม่ให้ปรารถนาลาภที่ไม่ควรจะได้

ราชสังคหวัตถุ 4 ประการ

1. สัสเมธิ์ ความเป็นผู้ฉลาดปรีชาในการพิจารณาถึงโภคผล ผลิตผลอันเกิดในแผ่นดิน แลดม่อนฝนเก็บเอาแต่ส่วนแห่งสิ่งนั้น ๆ มิใช่เก็บบริบเอาหมดสิ้น (หมายถึงการบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ)
2. ปรีสเมธิ์ ความเป็นผู้ฉลาดในคน (รู้จักคน) สามารถพิจารณาเลือกสรรแต่งตั้งให้ดำรงฐานะหน้าที่ได้ออกต้องเหมาะสม (รู้จักใช้คน) และปรีชาสามารถรู้ถึงการปฏิบัติปฏิบัติชอบของบุคคลแล้วอุปนบ้ำเห็นจรางวัลตามควรแก่ความชอบนั้น ๆ
3. สัมมาปาสี คำนึงการบริหารให้เป็นที่ถูกประสงค์ของใจประชาราษฎร์ โดยการสังเคราะห์อนุเคราะห์ในการประกอบอาชีพของเขา ไม่ว่าจะเป็นในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรมสถานใด (มีความฉลาดปรีชาในการแก้ปัญหาสังคมรวมทั้งสังคมสังเคราะห์รูปต่าง ๆ)
4. วาจาเปยยัม ความเป็นบุคคลมีวาจาไพเราะ เจรจาผ่อนผันตามวัย ตามเหตุการณ์ ตามฐานะ และตามความเป็นธรรม.

○ [ใน] การประพันธ์ ปฏิภาณ เป็นต้นเหตุ
ความรอบรู้เป็นแต่เครื่องประดับ และการฝึก
ช่วยให้แต่งได้ง่ายยิ่งขึ้น ○

วาทกฏ, ขัตติการศาสตร์,
ป.ส. ศาสตร์ (แปล), 2504 น. 1

SUMMARY
Administrators' precepts*
by **Phraya Soonthornbibidh**

In studying political sciences in the old days, the instructor would teach, among other things, the tenfold laws for the king, the fourfold matters effecting good relationship for the king, and the twelvefold guides for royal behavior. These precepts were necessary for restraining a king who was absolute. If there were no such precepts to hold him back, relations between the people, the country and himself would be damaged. Because Thailand has always been a Buddhist country with the King as a Buddhist and the Supreme upholder of the Faith, therefore every Thai king has been believing according to these three precepts and practicing them strictly at all time as a royal tradition.

After a careful scrutiny of these three precepts, one would recognize that though they are intended for guiding the conduct of an absolute king their contexts are applicable to all involved in *Pokkrong* (the word implies, ruling, governing, administering—Ed.) This is due to the fact that the ultimate aim of any regime is DHAMMA, (This implies righteousness, justice, truth, etc., in another word, goodness. Compare in this connection with Aristotle's "The Good of men must be the end of the science of Politics" — Ed.) because Dhamma is the main factor in peacefulness, happiness and progress in any thing. Therefore it follows that if any ruling system and ruler do not have Dhamma there will be tyranny or rule of the tyrant.

These precepts are recognized as good things but seemingly forgotten, as if they were not needed in a democratic regime, to the extent that they are not even assembled for studying. Moreover, after careful consideration it seems that these three precepts are still applicable in the study of public administration, human relations and psychology because of the principles that "Dhamma is needed in every regime," and "A ruler in any class or position needs to have Dhamma in his spirit". Therefore it is seems appropriate to publish all of them here.

I. The Tenfold Virtues of the King

1. **Dana** (Generosity) means to give things to individuals as gesture of respect or of help.

2. **Sila** (moral practice or the keeping of regulations) means to behave properly, and to control physical movement, speech and mind, and to purify them at all times.

*Translated orfm Thai text.

3. **Pariccāga** (Abandonment or donation) means to give things for public utility to abandon things one longs for in order to suppress ones' greediness and selfishness.

4. **Ājjava** (sincerity or straightness) means to be honest, to uphold righteousness and to avoid insincerity.

5. **Maddhava** (gentleness or refined manner) means having a pleasant character, gentleness and have an open mind for advice.

6. **Tapa** (effort) means being industrious, trying hard to overcome wickedness and to destroy evils.

7. **Akkodha** (non-anger) means not to get angry for any reasons. Non anger annihilates possible bad behavior by wishing no danger and no vengeance to all beings.

8. **Avihingsā** (loving-kindness) means to wish no harm to others and to ones'self to wish all being to be free from sufferings and things unwanted.

9. **Khanti** (forbearance) means to have great tolerance for the forces of defilement and suffering so that they may not become obstacles of practicing Dhamma (do good).

10. **Avirodhana** (Justness) means not to waver from a just course; to maintain oneself in justice and not to offend justice.

II. Twelfefold Guides for Royal Behavior

1. Instructing his sons and daughters, concubines and maids of honor (i.e. the royal family) to maintain an attitude of charity (observing precepts and making merit), and donating money, clothing, honour and titles of nobility properly, and protecting them from all dangers.

As for the Government retinue officials and courtiers, that is to say, all officials, the King should also assist them by bestowing perquisites and honours commensurate with their duties and positions, and by giving remuneration and rewards at the appropriate time.

2. Establishing relationships and goodwill with all countries large and small alike by presenting them with valuable articles, vehicles, elephants, horses, and jewelries as a tribute for friendship.

3. Assigning appropriate vehicles to members and kin of the royal family in order that they might be pleased and satisfied with his majesty's action.

4. Helping Brahman (i.e. priests—Ed) by giving of ascetic-ropes and by extending charity through such means as food, water, clothing, and by helping family men with rice seed, yokes, cattles, and farming tools, ect.

5. Helping the people in the country the same as above (No. 4) in order that they might live happily as destined.

6. Paying respects to priests and Brahman teachers, who live in priestly and Brahman chastity by expelling sins and abolishing them from their minds, by offering them priestly robes and Brahman robes, that are careful to the practice of Dhamma.

7. Relieving beasts and birds from all dangers, permitting them to come and go as they please, by granting royal permission prohibiting any body to do them any harm.

8. Forbidding people from committing sinful acts and injustices and inducing them to live in righteous way.

9. Giving his wealth to those who are in need and too poor to earn their living in the right way in order that they may not have to resort to wrongful earning.

10. Visiting and approaching priests and Brahman teachers who live in priestly and Brahman chastity to ask their advice about merit, sin, good deeds and bad deeds.

11. Acting voluntarily to rid his mind from conception of evils, greed and craving at improper places.

12. Eliminating non-meritful desires and forbidding his mind from wishing to have improper things.

III. The Fourfold Rule Affecting Good Relationship for the King

1. **Sassamedhong** means to be wise enough to take only parts of those consumer products, and products from land, and not taking or seizing everything (meaning to promote economic welfare in the country).

2. **Purismedhi** means to have wisdom of men (know people) by having the capability to select men for proper positions (put right man in the right job) and having the ability to recognize right and moral behavior and to reward it accordingly.

3. **Sammāpāsang** means to be a good administrator in the people's eye by giving and by assisting them in earning their living in all ways including agriculture, commerce, and industry (That is being wise in solving social problems, including all form of social services).

4. **Vācāpeyyang** means being a man of good words by giving due regard in speech to age, situation, position and justice.